

Ako právne predpisy EÚ ponúkajú ochranu pred diskrimináciou z dôvodu sexuálnej orientácie

Je zakázaná akákoľvek diskriminácia z akéhokoľvek dôvodu, ako je pohlavie ... alebo sexuálna orientácia.
Charta základných práv EÚ (článok 21).

Článok 13 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva oprávňuje EÚ na vytvorenie právnych predpisov na boj s diskrimináciou z dôvodu sexuálnej orientácie. V súčasnosti EÚ vytvorila právne predpisy iba pre boj s diskrimináciou z dôvodu sexuálnej orientácie v oblasti zamestnávania. **Smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní** zakazuje diskrimináciu v oblasti podmienok prístupu k zamestnaniu a samostatnej zárobkovej činnosti, prístupu k odbornému vzdelaniu, ako aj odbornému poradenstvu a členstva v organizáciách zamestnancov a zamestnávateľov. Vztahuje sa na súkromný aj verejný sektor. Členské štáty museli implementovať túto smernicu do konca roku 2003.

Osemnásť členských štátov sa rozhodlo ísť nad rámec požiadaviek právnych predpisov EÚ a rozšíriť ochranu aj mimo pracoviska. Táto ponúka lesbičkám, homosexuálnym mužom, bisexuálom a transsexuálom (osobám LGBT) ochranu v širšom rámci sociálnych oblastí, ako sú vzdelávanie, sociálna ochrana, sociálne zabezpečenie a zdravotná starostlivosť, ako aj prístup k tovarom a službám vrátane bývania. Príslušníci rasových a etnických menšín už majú túto rozšírenú ochranu podľa smernice o rasovej rovnosti 2000/43/ES.

Právna ochrana v členských štátoch

V ôsmich členských štátoch (Belgicko, Bulharsko, Nemecko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko a Španielsko) zahŕňajú právne predpisy zakazujúce diskrimináciu z dôvodu sexuálnej orientácie nielen zamestnávanie, ale aj ďalšie oblasti špecifikované v smernici o rasovej rovnosti.

V desiatich členských štátoch (Česká republika, Fínsko, Holandsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko) boli antidiskriminačné právne predpisy čiastočne rozšírené, aby zahrnuli iné oblasti mimo rámca zamestnávania.

V deviatich členských štátoch (Cyprus, Dánsko, Estónsko, Francúzsko, Grécko, Malta, Poľsko a Taliansko) antidiskriminačné právne predpisy zahŕňajú iba oblasti spomenuté v smernici o rasovej rovnosti.

Napriek tejto právnej ochrane lesbičky, homosexuálni muži, bisexuáli a transsexuáli sa často rozhodnú neodhaliť svoju sexuálnu orientáciu alebo sexuálnu identitu na pracovisku kvôli obavám z negatívnych dôsledkov. Tí, ktorí sa otvorene hlásia k svojej sexuálnej orientácii, sa často stretávajú s vylúčením zo sociálnych činností, s fyzickým alebo verbálnym obťažovaním a majú menšie vyhliadky v zamestnaní. V iných oblastiach, ako sú vzdelávanie a zdravotná starostlivosť, sa lesbičky, homosexuálni muži, bisexuáli a transsexuáli stretávajú s diskrimináciou. Šikanovanie a nadávanie v škole často vedie k vyšším podielom osôb, ktoré nedokončia školskú dochádzku, medzi lesbičkami, homosexuálnymi mužmi, bisexuálmi a transsexuálmi a väčšina škôl nemá konkrétne plány na riešenie týchto predsudkov. V zdravotnej starostlivosti sa môžu lesbičky, homosexuálni muži, bisexuáli a transsexuáli stretávať s predpojatým prístupom odborníkov, čo ich môže odradiť od vyhľadania lekárskeho ošetrovania.

Orgány zaoberajúce sa rovnosťou

Vnútroštátne orgány zaoberajúce sa rovnosťou podporujú rovnaké zaobchádzanie, vykonávajú výskum diskriminácie a ponúkajú rady obetiam. Právne predpisy EÚ zaväzujú členské štáty, aby zriadili orgány zaoberajúce sa rovnosťou iba v oblasti rasovej alebo rodovej diskriminácie. Smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní nevyžaduje zriadenie týchto orgánov v súvislosti s inými dôvodmi diskriminácie vrátane sexuálnej orientácie. Napriek tomu mnohé členské štáty išli nad rámec toho, čo sa požaduje právnymi predpismi EÚ a vytvorili dodatočnú ochranu pre lesbičky, homosexuálnych mužov, bisexuálov a transsexuálov.

Osemnásť členských štátov (Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko) zriadilo osobitné orgány zaoberajúce sa rovnosťou, ktoré sa zaoberajú všetkými dôvodmi diskriminácie. Vo Švédsku existuje osobitná ombudsmanská organizácia (HomO), ktorá sa zaoberá diskrimináciou z dôvodu sexuálnej orientácie a ktorá sa ukázala byť veľmi úspešnou pri získavaní dôvery obetí homofóbie. V súčasnosti Švédsko a Dánsko smerujú k vytvoreniu jedného orgánu zaoberajúceho sa rovnosťou, ktorý sa bude zaoberať všetkými formami diskriminácie.

Deväť členských štátov (Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Španielsko a Taliansko) v súčasnosti nemá orgán zaoberajúci sa rovnosťou pre diskrimináciu z dôvodu sexuálnej orientácie.

ROVNAKÉ PRÁVO NA ROVNAKÉ ZAOBCHÁDZANIE

Článok 21 Charty základných práv Európskej únie obsahuje všeobecný zákaz diskriminácie s rozsiahlym zoznamom dôvodov vrátane sexuálnej orientácie. Nevytvára „hierarchiu dôvodov“, v ktorej by boli niektoré dôvody diskriminácie chránené nerovnako. Osoby majú rovnaké práva na rovnaké zaobchádzanie. To znamená, že zákaz diskriminácie z dôvodu sexuálnej orientácie by sa mal rozšíriť tak, aby obsahoval ochranu aj mimo oblasti zamestnávania a aby zahŕňal aj prístup k tovarom a službám rovnakým spôsobom ako pre tých, ktorí sú diskriminovaní z rasových alebo etnických dôvodov.

Tento leták je založený na správe *Homofóbia a diskriminácia z dôvodu sexuálnej orientácie a rodovej identity v členských štátoch EÚ - časť I Právna analýza*, ktorá bola uverejnená Agentúrou Európskej únie pre základné práva (FRA) v júni 2008 a správe *Homofóbia a diskriminácia z dôvodu sexuálnej orientácie a rodovej identity v členských štátoch EÚ - časť 2 Sociálna situácia*, ktorá bola uverejnená v marci 2009.

Upozorňujeme, že podľa právnych predpisov EÚ transsexuáli, ale nie nevyhnutne transgenderové osoby, nie sú nevyhnutne chránené pred diskrimináciou z dôvodu „pohlavia“ v kontexte zamestnávania. Vysvetlenie práv transgenderových osôb si pozrite v sprievodnej publikácii „Problémy, s ktorými sa stretávajú transgenderové osoby“.

Celá správa je k dispozícii na: <http://fra.europa.eu>

Všetky publikácie Agentúry Európskej únie pre základné práva si možno objednať zdarma prostredníctvom internetovej stránky agentúry.

Om det finns några frågor om denna översättning så titta i den engelska versionen som är originalet och den officiella versionen av dokumentet.